

Dinsdagprofiel

Rop Gonggrijp

De ondernemer zonder eigen auto begon de stichting Wij vertrouwen stemcomputers niet. Met succes. Dankzij de eerste internetprovider van Nederland stemt Amsterdam met een rood potlood.
Door Michael Persson

Rop Gonggrijp

FOTO JOOST VAN DEN BROEK/DE VOLKSKRANT

Buitenbeentje dat nooit een nette manager kon worden

‘H et is geen vervelend mens’, zegt Rob Kalse, hoofdverkiezingen in Amsterdam. Dat vindt hij nog steeds – ook al is hij door toedoen van Rop Gonggrijp de afgelopen weken zo’n beetje dag en nacht bezig geweest om honderden stemcomputers te vervangen door rode potloden. ‘Gonggrijp is op een gegeven moment zelfs taart komen brengen.’

Appeltaart. Een oude traditie van het roemruchte hackersblad *Hack-Tic*, dat tussen 1989 en 1994 allerlei lekken in telefooncentrales, bankpasjes en computersystemen blootlegde. Met taart bedankten de hackers, onder wie ‘hoofdverdachte’ Rop Gonggrijp, de mensen die hen op de een of andere manier hadden geholpen.

Nu, ruim tien jaar later, is appeltaart een traktatie voor mensen als Kalse, die door Gonggrijps kruistocht tegen stemcomputers extra werk hebben moeten verrichten. Het begon tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in maart dit jaar. De Amsterdammer Gonggrijp moest voor het eerst van zijn leven zijn stem via een computer uitbrengen. ‘We hebben ruzie gemaakt met de mensen in het stembureau’, zegt mede-hacker Barry Wels, alias The Key. ‘Dat kon zo toch niet? Op een knop drukken, en dan maar vertrouwen dat het allemaal goed komt? Toen zeiden ze: dan stem je toch lekker niet?’

Dat zijn dingen die bij mensen als Rop Gonggrijp niet in goede aarde vallen. ‘We waren ziedend’, zegt Wels. ‘Toen besloten we het systeem om zeep te helpen.’

Gonggrijp is altijd een man van principes geweest – als jongetje al.

‘Hij had meteen veel idealen’, zegt internetondernemer Jan Jacobs, die in 1985 een boek schreef over de eerste computerkrakers. ‘Bij de anderen ging het vooral om de spanning. Rop keek naar het grote geheel, hij zag dat computers iets gingen betekenen in de maatschappij. Hij wees toen al op privacy en informatiemonopolies. Een leuk slim ventje, dat Marx en Marcuse citeerde en het had over zaken als repressieve tolerantie.’

Hij was een wijsneus. Klasgenoten traptten tegen zijn schooitas en met voetballen werd hij als laatste

‘Hij is nog steeds een jongen die nooit voor elf uur uit bed komt’

gekozen. Het derde hem niet. Hij had wel wat beters te doen.

Het begon in 1980 met een piratenradiostation in zijn ouderlijk huis in Wormerveer. Gonggrijp bouwde als 12-jarige met een vriendje een zender en ging wat door de plaatjes heen praten. Kort daarna kwam de eerste computer in huis, een ZX-81. Bovendien had zijn vader, medisch redacteur bij *De Telegraaf*, de beschikking over een modem om stukjes naar de kraak te sturen. Ook zoon Rop wist er wel raad mee. Hij werd de eerste hacker van Nederland.

Hij vergeleek zich met de jongen uit de film *War Games* uit 1984, die binnen weer te dringen in de computer van het Pentagon en per ongeluk bijna een oorlog veroor-

zaakt. Alleen wilde Gonggrijp geen oorlogen veroorzaken. Eerder voorkomen, voor zover mogelijk.

Een van de spectaculairste hacks uit die jaren was de kraak van de 008-computer van de PTT (wachtwoord: 008), met allerlei geheime telefoonnummers. Wat gaan we daarmee doen, was die avond de vraag, herinnert Jan Jacobs zich. Sommige van de hackers wilden ermee naar de Delftse informatica-hoogleraar Herzberg, die dan maar de verantwoordelijkheid moest nemen.

Nee, zei Gonggrijp: we maken onze hack openbaar. ‘Volgens hem hadden ze bij de PTT grove beveiligingsfouten gemaakt’, zegt Jacobs. ‘En dus moesten ze hangen. Klaar. Hij was daar heel hard in.’

Half hackend, half slapend doorloopt Gonggrijp het vwo. Tot de vijfde. Na twee keer te zijn blijven zitten, houdt hij ermee op. Zijn ouders hopen dat hij toch een diploma haalt en gaat studeren. Dan overlijdt zijn vader na een auto-ongeluk. Ze stapten werkten niet.

Het is een beslissende gebeurtenis. Gonggrijp besluit zijn eigen weg te gaan. ‘Ik heb waanzinnig veel verdriet om mijn vader gehad’, zegt hij in 2000 in een interview met *de Volkskrant*. ‘Maar het paradoxale is dat zijn dood voor mijn persoonlijke ontwikkeling waarschijnlijk goed is geweest. Stel dat ik had voldaan aan de wens van mijn ouders en een formele, universitaire studie had gevolgd. Dan had ik de slag rond internet totaal gemist!’

Op 13 januari 1989 verschijnt het eerste nummer van *Hack-Tic*,

‘tijdschrift voor techno-anarchisten’. Het is gemaakt op een kopiërapparaat en per post naar een handvol liefhebbers gestuurd. In het redactioneel kan een goede verstaander Gonggrijps plannen voor de toekomst al lezen. ‘De informatiemaatschappij wordt geregeerd door een klein clubje machtige heren op voetstukken (...) De buitenstaander wordt niet geacht mee te denken (...) Het kan ook anders. Computernetwerken kunnen de menselijke samenleving vooruit helpen. Van al deze prachtige mogelijkheden hoor je nu nog niets.’

Het was Gonggrijps bedoeling om via *Hack-Tic* aan de ene kant het blinde vertrouwen in techniek aan de kaak te stellen. Aan de andere kant wilde hij laten zien wat voor mogelijkheden de techniek

bood. Internet stond nog in de kinderschoenen en werd voornamelijk door wetenschappers en militairen gebruikt. Gonggrijp wilde het netwerk openbreken voor het grote publiek. ‘Lang voor alle anderen zag hij waar het naartoe ging’, zegt Barry Wels, die er vanaf de beginjaren bij was. ‘Die verhalen over privacy en het koppelen van databestanden hadden gistermee te denken (...) Het kan ook anders. Computernetwerken kunnen de menselijke samenleving vooruit helpen. Van al deze prachtige mogelijkheden hoor je nu nog niets.’

Het was Gonggrijps bedoeling om via *Hack-Tic* aan de ene kant het blinde vertrouwen in techniek aan de kaak te stellen. Aan de andere kant wilde hij laten zien wat voor mogelijkheden de techniek

Grijp, die betaald zou worden door Saddam Hussein.

Het tijdschrift en de mensen erachter worden een begrip. Gonggrijp is geen geniale hacker, maar hij heeft het talent om getalenteerde mensen om zich heen te verzamelen.

Nerds, buitenbeentjes. De een regelt een verbinding met het internet, de ander weet hoe hij gratis moet bellen uit een telefooncél, een derde krijgt alle sloten van Amsterdam open (dankzij hem kan Gonggrijp in de geheime atoomkelders onder het metrostation Weesperplein komen en kan hij via een geheim luikje het dak van het Centraal Station bereiken.) ‘Rop kan alleen gedijen met de juiste mensen om zich heen’, zegt Wels. ‘Iedereen heeft een functie, iedereen draagt iets bij. Zo krijgt hij veel voor elkaar.’

Intussen worden de beloften van internet steeds groter en verdwijnt het netwerkkraken naar de achtergrond. Nadat Gonggrijp en consorten hun illegale verbinding met het netwerk van de Universiteit van Amsterdam door een onvoorzichtige hack in een dronken bui hebben verraden, besluiten ze zelf een lijn met het internet te gaan aanleggen. Het netwerk *Hack-Tic* wordt in 1993 omgedoopt in de stichting Xs4all. Met enkele tientallen telefoonlijnen vanuit een Bijlmerflatje begint Gonggrijp met Felipe Rodriguez en twee anderen op 1 mei als eerste internetaanbieder van Nederland. Rodriguez is de ondernemer die durft te investeren – Gonggrijp de technicus die het geld uitgeeft. Diezelfde avond zijn er vijfthonderd abonnees. ‘Democratie, dat was zijn drijf-

Curriculum vitae

14 februari 1968:
geboren in Wormerveer

1989: eerste nummer van het blad *Hack-Tic*.

1989: organiseert het eerste hackersfestival: Galactic Hacker Partry.

1993: begint internetprovider Xs4all.

1997: stapte na vier jaar uit het bedrijf Xs4all.

1997: begint computerbeveiligingsbedrijf itsx.

2006: verkoopt itsx.

2006: begint de stichting Wij vertrouwen stemcomputers niet.

Gonggrijp woont samen met zijn vriendin Carla. Hij heeft een tweeling Milo en Floris.

veer met Xs4all’, zegt Paul Jongma, destijds een van de mede-operators en inmiddels eigenaar van het bedrijf Webtic. ‘Dus ik vind het niet raar dat hij nu tegen die stemcomputers vecht.’

Internetondernemer Marleen Stikker, destijds ook in de Hacktiscene, neemt dat idealisme wel met een korreltje zout. ‘Het was heel erg nerdy. Rop werkte het liefst met Unix-commando’s, en vond een fatsoenlijke interface om het allemaal begrijpelijk te maken voor gewone mensen eigenlijk een stap naar beneden. Er heerste hooguit een zeker mededogen met de mensen die het niet begrepen.’

Onder aanvoering van Stikker bouwen de jongens van Xs4all toch aan De Digitale Stad, een virtuele omgeving om hun internet-

toegang gebruiksvriendelijk te maken. ‘Rop was vooral bezig met telefoonlijnen, de infrastructuur’, zegt Stikker. ‘Maar hij programmeerde in de digitale stad wel het duistere steegie, waarin bijvoorbeeld de newsrooms zaten die over drugs gingen. Hij kon nooit de nette manager worden.’

Ook de miljoenen die hij heeft overgehouden aan de verkoop van Xs4all (in 1998) hebben daar geen verandering in gebracht. Gonggrijp is nog steeds een jongen die nooit voor elf uur uit bed komt, en dan het liefst op kousenvoeten in zijn kamer gaat zitten knutselen. Vroeger was dat aan zijn radiozender, nu aan stemcomputers. Hij woont en werkt in in een relatief bescheiden huis in de Amsterdamse Watergraafsmeer, hij rijdt in een deelautootje van Greenwheels.

En hij doet waar hij zin in heeft. Hij had plannen voor een soort zomerkamp voor intellectuelen in Costa Rica, maar trok de stekker daar weer uit. Hij begon een bedrijf dat hackersaanvallen uitvoert op computersystemen van grote bedrijven en verkocht dat met winst.

‘Rop is goed in het opstarten van projecten’, zegt Wels. ‘Hij is geen leider die mensen routinematig bezig kan houden. Dus stopt hij voor het te groot wordt.’

En nu dus de stemcomputers. Rob Kalse van de gemeente Amsterdam vindt het ‘een beetje slap’ dat Gonggrijp heeft aangetoond dat de Nedap-computers niet deugen, maar niet heeft geprotesteerd tegen ze mochten blijven staan.

‘Is de strijd dan nu al afgelopen? ‘Nee’, denkt Wels. ‘Dat gevecht gaat niet stoppen tot het gewonnen is. Tot ze allemaal weg zijn.’